

Nr 1575

Av herr **Hermansson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 173, om intrång i Stora Sjöfallets nationalpark.

(Lika lydande med motion nr 1358 i Första kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 173 år 1970 föreslås att riksdagen skall medge att intrång får göras i Stora Sjöfallets nationalpark. Regeringen har kunnat begränsa sin hemställan till frågan om intrång får göras. Vad angår frågan om Autajaures reglering som förutsättning för anläggandet av Ritsems kraftstation behöver inte riksdagen höras. Vattendomstolen gav klarsignal i utslag den 23 februari i år att företaget var tillåtligt enligt vattenlagen. Reellt sett är det dock denna fråga riksdagen har att ta ställning till.

I propositionen hävdas att intrånget blir ringa. Det rör sig om ca 2 km² till de 215 km² av nationalparkens ursprungliga 1 500 km² som tidigare tagits i anspråk. Mot bakgrunden av en sådan beskrivning sägs i propositionen att för projektets genomförande talar också landets behov av vattenkraft.

Utän tvivel behövs betydande insatser för att tillgodose landets behov av elkraft. Men sett i sådant sammanhang rör det sig här om ett ytterligt blygsamt tillskott. Över huvud taget måste det stå klart att Sverige redan har inträtt i slutet av vattenbyggnadsepoken. I det läget borde en samlad bedömning göras av vilka återstående utbyggnadsmöjligheter som är att räkna med. I vilken grad bör det med hänsyn till intresset att bevara omistliga naturvärden få bli tal om att utnyttja dem? Var bör det med hänsyn till kostnader och utvinningsbar energimängd vara ändamålsenligt att företa utbyggnad? Riksdagen bör enligt vår mening inte acceptera att från fall till fall få sig förelagt förslag till utbyggande utan att bli delgiven en sådan samlad översyn.

Det föreslagna intrånget i Stora Sjöfallets nationalpark kan inte bagatelliseras vare sig det sker med det oskyldiga påpekandet att intrånget är ringa eller argumenteringen att parken ju är redan så utbyggd och sönderreglerad, att ett ytterligare ingrepp »inte spelar någon roll». Från naturskyddshåll framhålls att det område som drabbas av Ritsemprojektet allvarligt hotar fågelskyddsområdet Sjaunja.

Men inte bara det. Anläggandet av Ritsems kraftstation och regleringarna av Sitasjaure och Autajaure i Stora Lule älv har samband med Kaitumälvens reglering, vilket också naturvårdsverket anför i sitt remissyttrande den 20 januari 1970 till PM från arbetsgruppen för de outbyggda Norrlandsälvarna. De vattenmängder som leds från Satisjauremagasinet till Ritsem kommer att behöva kompenseras för att kunna förse Vietas kraftstation med erforderlig vattenmängd, om full ka-

pacitet skall kunna ernås. En överledning av vatten från Kaitumsjöarna befaras därmed bli aktuell. Kaitumutbyggnaden ställs på dagordningen som en logisk länk i en hel kedja av ingrepp.

I nyssnämnda remissyttrande från naturvårdsverket heter det om Kaitumälvens utbyggnad:

Det är nämligen uppenbart att en reglering av Kaitumälven automatiskt får svårbedömda återverkningar på hela Kalixälven nedom sammanflödet nära Lapeasuvanto. Ett principbeslut om att spara Kalixälven skulle lida allvarliga brister om inte Kaitumgrenen lämnas intakt. Verket finner därför att frågan om Kaitumälven bör lösas i samband med övriga utbyggnadsfrågor. Kaitumälvens övre lopp representerar mycket höga skyddsvärden vilka dokumenterats bl. a. genom av verket utförda fältarbeten sommaren 1968. Särskilt skyddsvärda är de angränsande delarna av Sjaunja fågelskyddsområde. Övre Kaitumdalen bör också bedömas med hänsyn till närheten av Kebnekaiseområdet och den av riksdagen begärda utredningen om en översiktlig fjällplanering.

Det bör erinras om att Kalixälven enligt den åberopade arbetsgruppen *icke* bör byggas ut.

Det anförda understryker ytterligare de inledningsvis anförda synpunkterna om att riksdagen bör beredas tillfälle att ta ställning till utbyggnadsproblemen i deras vidare sammanhang. Sammanfattningsvis vill vi sålunda anförda att med hänsyn till sin innebörd bör det i propositionen begärda intrånget i Stora Sjöfallets nationalpark *icke* tillstyrkas av riksdagen.

I sammanhanget anmäler sig dels frågan om sysselsättningen i de aktuella områdena, dels problemen om landets energiförsörjning.

Vad den förstnämnda frågan beträffar har vänsterpartiet kommunisternas riksdagsgrupp i flera andra sammanhang rest kravet om en helt ny regionalpolitik. Förslag har ställts om utvidgad statlig företagsamhet, Ostkustbanans förlängning, ett extra järnvägsspår Luleå—Narvik, järnväg Svappavara—Kolari och olika vägarbeten. Beträffande problemen om energiförsörjningen måste ansträngningarna och planeringen förskjutas i en annan riktning än vattenkraftens utnyttjande. Den samlade bedömning i fråga om vattenkraftens utnyttjande, som efterlystes inledningsvis i denna motion, behöver självfallet inte utesluta att sådana möjligheter till utbyggnader förefinns. Men framför allt måste dock perspektiven ställas in såväl på kärnkraften som inte minst på att allvarligt pröva förutsättningarna att utnyttja naturgasen som energikälla. Till dessa frågor ges dock tillfälle att återkomma i senare sammanhang.

Med hänvisning till det anförda föreslås,

att riksdagen av regeringen begär en samlad redovisning av de kraftverksutbyggnader som den avser att vidta; samt att riksdagen måtte avslå propositionen 173 år 1970.

Stockholm den 24 november 1970

C. H. Hermansson (vpk)

Gunvor Ryding (vpk)

Eivor Marklund (vpk)